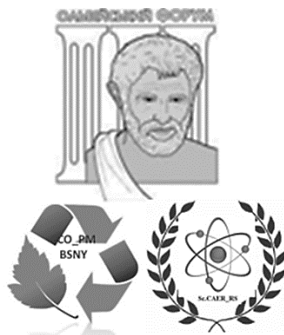

Міністерство освіти і науки України
Південний науковий центр НАН та МОН України
Радіобіологічне Товариство України
ДУ «Національний науковий центр радіаційної медицини НАМН України»
Донецький національний медичний університет
Plant Science and Biodiversity Center Slovak Academy of Sciences
Politechnika Rzeszowska im. Ignacego Łukasiewicza, Rzeszow, Poland
Чорноморський національний університет імені Петра Могили

ОЛЬВІЙСЬКИЙ ФОРУМ – 2024:
стратегії країн Причорноморського регіону
в геополітичному просторі

XXI Міжнародна наукова конференція

ПРОГРАМА ТА ТЕЗИ

XIX НАУКОВА КОНФЕРЕНЦІЯ
«РАДІАЦІЙНА, ТЕХНОГЕННО-ЕКОЛОГІЧНА ТА
БІОЛОГІЧНА БЕЗПЕКА: СТАН, ШЛЯХИ І ЗАХОДИ
ПОКРАЩЕННЯ»

20-23 червня 2024 р., м. Миколаїв, Україна

Миколаїв – 2024

№ п/п	Назва добрив та меліорантів	Кратність зниження радіоцезію, разів
12	Азотні добрива	0,86

Важливим фактором можливого забруднення території України радіонуклідами є війна з рф. Рашисти утримують Запорізьську АЕС, яку вони можуть підірвати в будь-який момент, що може призвести до подібної з чорнобильською катастрофи. Росія має до 2000 тактичних ядерних зарядів потужністю до 100 кілотонн, а погрози рф використати ядерну зброю вже неодноразово лунали з Москви, як відносно країн НАТО, так і відносно України. Військові експерти наголошують, що радіус дії тактичного ядерного боеприпасу може становити порядку 15-20 км.

Тому, важливим є проведення постійного багаточільового радіоекологічного моніторингу території всієї України та його основі має здійснюватися розробка прогностичних моделей та прогнозів розвитку радіоекологічної ситуації.

Перелік використаних джерел

1. Гаврилук В.А., Бортнік А.М., Мерленко І.М., Середюк Л.Є. Рекомендації щодо коригування системи контрзаходів у рослинництві з урахуванням сучасної радіологічної ситуації (науково-практичні рекомендації) /Свідоцтво про реєстрацію авторського права на твір. - №77075 від 22.02.2018р.

2.Мерленко І.М. Радіоекологія та можливі наслідки використання енергії атома:Навчальний посібник.–Луцьк: ПП Іванюк, 2009. – 530 с.

УДК 574:631.1

***Нестер А. А.,**
д.т.н., доцент, професор,
Хмельницький національний університет,
м. Хмельницький, Україна*

СУЧАСНІ ЕКОЛОГІЧНІ ПРОБЛЕМИ РЕГІОНІВ УКРАЇНИ

Погіршення екологічного стану навколишнього природного середовища кожного регіону України викликає необхідність розробки концепції раціонального збалансованого природокористування регіону. Головними причинами цього є значний дисбаланс виробництва й споживання товарів і послуг, військові дії держави-агресора, що

створює загрозу для глобальної екосистеми Землі. Постійно прискорюються зміни, що відбуваються у світі, темпи зростання населення й економічного розвитку випереджають екологічні досягнення, які забезпечуються новими технологіями й політикою. Подолання цих диспропорцій і є тим єдиним шляхом, що веде до збалансованого природокористування. Основними принципами збалансованої моделі природокористування у економічній сфері можна назвати:

1. Утвердження механізмів, які мають забезпечити надійні гарантії остаточної стабілізації економіки, утворення необхідних передумов її прискороного зростання, перемога України та подальше припинення військових дій на території держави.

2. Впровадження науково-технологічних інновацій та опанування інноваційного шляху поступу як головного чинника збалансованого економічного розвитку; активне здійснення аграрної політики.

3. Зміцнення економічних засад для глибокої перебудови соціальної сфери [1].

Сучасні екологічні проблеми України пов'язані з загальною тенденцією розвитку міст, промислового виробництва пов'язаного з використанням широкого комплексу матеріалів, хімічних сполук. Бурхливий розвиток промисловості та міст потягнув за собою широке будівництво житла, транспортних засобів та вузлів комунікацій та накоплення відходів.

В цей же час у багатьох країнах світу усе ще використовується метод знешкодження токсичних відходів шляхом поховання на спеціальних полігонах із застосуванням захисних матеріалів з глини, поліетилену, полівінілхлориду та інших водостійких матеріалів. Економічним методом поховання осадів часто є хімічна фіксація, що здійснюється дозуванням у шлам спеціальних агентів типу силікату натрію, цементу. У результаті цього токсичні речовини виявляються зафіксованими у твердій масі, але згодом може мати місце їх вимивання.

Серед рідких відходів є велика група важких металів, які широко застосовуються в різних промислових виробництвах, і, незважаючи на застосовувані способи очищення, з'єднання важких металів проникають у промислові стічні води. Значна кількість цих з'єднань попадає у воду також через атмосферу. Екологічна небезпека важких металів полягає в тому, що вони активно поглинаються фітопланктоном, а після цього попадають людині по харчовому ланцюгу.

Проблема утилізації відходів промислового й побутового походження набуває в наш час усе більш гострого характеру у зв'язку з тим, що обсяги генерування відходів постійно зростають, тоді як темпи

їхнього перероблення незрівнянно малі. У результаті до теперішнього часу накопичено сотні мільйонів тон різних твердих відходів, які необхідно переробляти й знешкоджувати. Масштаби щорічного продукування й нагромадження твердих відходів вимагають створення потужних переробних установок продуктивністю, вимірюваної мільйонами тонн у рік з їх промисловим освоєнням.

Сміттєзвалища твердих побутових відходів часто експлуатується за відсутності проектної документації, а також відповідних рішень, що забезпечують експлуатаційну надійність цих об'єктів; без виконання інженерних заходів, що забезпечують стійкість полігонів як споруди, його довговічність і безпеку навколишнього природного середовища, за відсутності даних розрахункового терміну експлуатації полігонів (сміттєзвалищ). Сільськими радами в більшості не розроблено місцеву програму поводження з твердими побутовими відходами та схему санітарного очищення населених пунктів. А в регіонах з військовими діями та наближеними до них кількість проблем різко зростає. За даними Всесвітньої організації охорони здоров'я, хімічне і біологічне забруднення повітря, води, ґрунтів, шум, антропогенні зміна клімату та зміна екосистем є одними з чинників, які безпосередньо впливають на стан здоров'я людей. Вживаючи забруднену воду, споживаючи продукти, вирощені на забруднених землях, щодня вдихаючи забруднене повітря, людина отримує дози різноманітних небезпечних речовин, які накопичуються та негативно впливають на її організм. Навіть у відносно спокійному 2021-му році значна частина населення відмічала існування екологічних проблем. Так, забруднення, вугільний пил або інші екологічні проблеми (смог, неприємні запахи, забруднена вода тощо) відмічали 15,5% жителів міст і 6,2% мешканців сільської місцевості, що можна вважати серйозною проблемою. В контексті погіршення екологічної ситуації внаслідок військових дій через пожежі на нафтобазах, промислових підприємствах, які використовують у своїй діяльності різні хімічні речовини, варто відзначити, що й до повномасштабних військових дій по всій території України викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря від стаціонарних джерел забруднення навіть у 2020 році становили тільки метану, діоксиду сірки і оксиду вуглецю понад 400 тисяч тон кожного [2]

Проблема буде посилюватись через специфічність територіальних громад, які не мають досвіду роботи в екологічній царині, пов'язаній з щоденним контролем на підпорядкованій території, відсутністю кваліфікованих кадрів.

У сільських населених пунктах відсутні спеціалізовані підприємства у сфері поводження з побутовими відходами, відсутність в переважній

більшості спецтехніки для належного збору та вивезення ТПВ на діючі сміттєзвалища. Не забезпечується організація роздільного збирання корисних компонентів відходів, які завозяться на звалище ТПВ.

Основними порушеннями, що були виявлені під час проведення перевірок сміттєзвалищ твердих побутових відходів були: безсистемне складування та захоронення – без використання карт, не здійснення контролю ступеню пошарового ущільнення відходів, в переважній більшості не здійснюється пошарова ізоляція ґрунтом; не ведеться облік відходів; відсутній дизбар'єр тощо.

На більшості сміттєзвалищах не проводиться моніторинг визначення та прогнозування впливу відходів на навколишнє природне середовище, своєчасного виявлення негативних наслідків, їх відвернення та подолання, що можуть виникнути при експлуатації звалища ТПВ.

Проте екологічна криза в Україні продовжує розростатися й поглиблюватись, охоплюючи дедалі більші території, причинами якої є нестача коштів та військові дії, відсутність серйозних природоохоронних заходів в усіх сферах виробництва, фактично відсутній контроль за діяльністю, визваний причинами вказаними вище що завдає шкоди природі. Через застарілість обладнання й технологій на виробництвах зростають кількість і сила техногенних аварій, в яких страждають наші громадяни, ефективність очисних споруд дуже низька або їх відсутність у окремих підприємств породжують комплекс проблем

Висновки. В умовах нинішньої надзвичайної ситуації воєнного характеру Україна не може реалізовувати науково обґрунтовані заходи збалансованого природокористування які б сприяли подальшому розвитку держави. Україна може надовго відстати від загального прогресу світової цивілізації. Сучасні екологічні загрози і проблеми, породжені надзвичайною ситуацією воєнного характеру в Україні повинні привертати увагу суспільства і влади на формуванні та реалізації нової збалансованої економічної політики.

Література

1. Білявський Г. О. Основи екології : [навч. посіб.]. – К. : Либідь, 2006. – 408 с
2. Козачок А. Вплив війни на навколишнє середовище. Рубрика. URL: <https://rubryka.com/blog/impact-war-ecology/> (дата звернення: 30.04.2024).